

VINPOOTSALAMANDER

Mannetje Vinpootsalamander: let op het draadstaartje en de zwemvoetjes (foto: Hugo Willocx).

1. BESCHRIJVING

De Vinpootsalamander is de kleinste inheemse watersalamander en varieert in lichaamslengte tussen 6,5 en 9,5 cm. Mannetjes zijn bijna altijd (opvallend) kleiner dan wijfjes en hebben een korte zwarte oogstreep. De bovendelen van mannetjes zijn zacht olijfgroen tot bruinachtig gekleurd, de flanken zijn sterk gevlekt, de licht vleeskleurige keel is steeds ongevlekt. De buik is wel gevlekt en heeft centraal een gelige tot lichtoranje lengtestreep. De staart is centraal licht bruinrood tot oranje en wordt aan boven- en onderzijde begrensd door een enkelvoudige rij bruinzwarte vlekjes. In tegenstelling tot bij mannetjes Kleine watersalamander is de onderste staartvin bij deze soort ongevlekt. De staartpunt versmalt abrupt en gaat over in een draadvormig staarteinde. Omwille van dit merkwaardig kenmerk wordt deze soort ook Draadstaartsalamander genoemd. In de paartijd ontwikkelen mannetjes een lage, ongekartelde rugkam die start vanaf de achterzijde van de rug en doorloopt tot aan het staarteinde. In deze periode krijgen mannetjes ook opvallende zwartachtige zwemvliezen tussen de achtertenen. Hieraan dankt de soort ook de andere in onbruik geraakte naam van Zwemvoetsalamander. Buiten de paartijd verliezen mannetjes veel van deze opvallende kenmerken en lijken ze vrij goed op wijfjes. In de landfase blijft bij veel mannetjes wel nog een restant van de staartkam aanwezig. Wijfjes Vinpootsalamander zijn minder opvallend: ze hebben geen draadstaart, geen zwemvliezen, zijn éénvormig lichtbruin gekleurd en vertonen nauwelijks enige tekening. Hierdoor lijken ze soms erg goed op wijfjes Kleine watersalamander. Vinpootwifjes hebben echter altijd een licht vleeskleurige ongevlekte keel (die bijna altijd gevlekt is bij wijfjes Kleine watersalamander).

De larven van Vinpootsalamander worden tot 4 cm groot en kunnen niet worden onderscheiden van larven van Kleine watersalamander.

2. LEVENSWIJZE

Doorgaans begeven adulte dieren zich naar de waterbiotoop eind februari, begin maart. In het water tekenen zich twee duidelijke pieken in activiteit af: één in de vroege ochtend en één kort na zonsondergang. De paartijd loopt van eind maart tot begin juli, waarna het wijfje 100 tot 300 eitjes individueel afzet op waterplanten. De larven komen na twee tot vier weken uit de eitjes en vrijzwemmende larven kunnen doorgaans worden waargenomen vanaf midden mei. De larven van Vinpootsalamander verlaten het water in augustus. Volwassen exemplaren verlaten het water in juni en juli en overwinteren op het land tussen november en februari, vaak onder boomstammen of in een steenhoop.

In gevangenschap werd een Vinpootsalamander 12 jaar oud.

3. BIOTOOP

De Vinpootsalamander is weinig kieskeurig wat zijn landbiotoop betreft en bezet een grote verscheidenheid aan ecotopen. De soort bezet een grote verscheidenheid aan waterpartijen: bos- en weidepoelen, drinkbakken, sloten en greppels, vijvers, vennen, karrensporen, kwel- en bronwaters. Voortplantingsplaatsen bevinden zich vaak in of nabij een bos, meestal op minder dan 300 m van een bestaand boscomplex. Beschaduwde poelen met een gelijkmatige temperatuur zouden de voorkeur genieten. De soort heeft een grote tolerantie voor zuur water. Zo werd voortplanting vastgesteld in een water met een pH-waarde van 3.6. Het is mogelijk dat de verzuring van talrijke waterpartijen gedurende de laatste decennia in het voordeel speelt van de Vinpootsalamander.